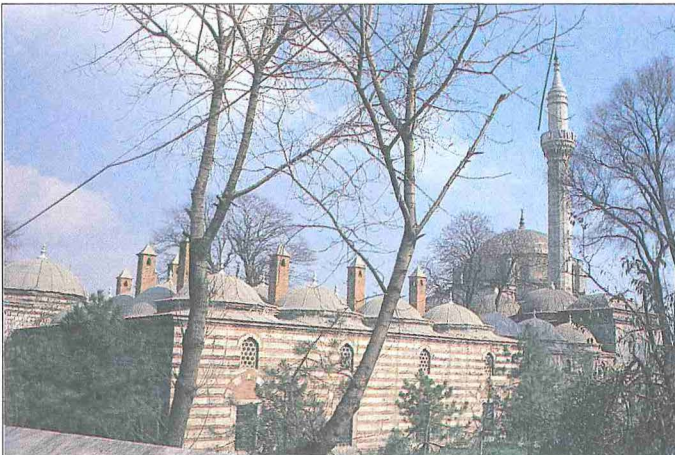

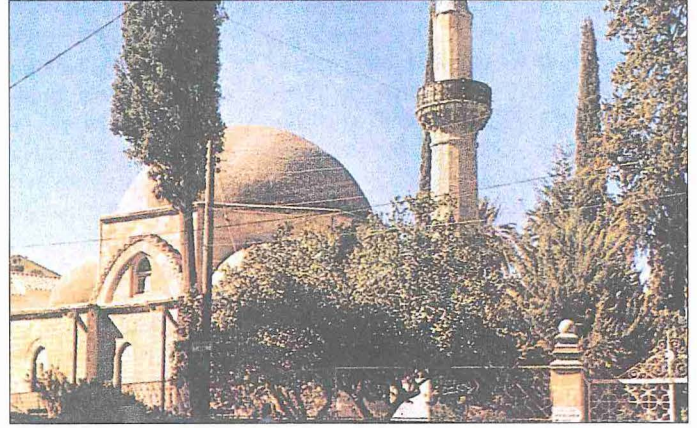
med Paşa tarafından, 915 (1509-10) tarihli vakfiyesine göre medrese, sıbyan mektebi ve bir imaretle birlikte külliye halinde düzenlenerek yaptırılmaya başlanmış, fakat Ahmed Paşa'nın Şah Kulu İsyanı'nda öldürülmesi üzerine (1511), eşi Şâhıdevran Hanım tarafından tamamlanmıştır (vakfiye tescil tarihi Zilkade 917/Ocak 1512). Camiyle birlikte medrese ve sıbyan mektebinin tamamlandığı, imaretin ise yapımından vazgeçildiği bilinmektedir.

Osmanlı mimarisinin Sinan öncesi dönemine ait önemli bir örnek olan cami tek kubbeli, revaklı son cemaat yeri bulunan, kesme taş kaplamalı, tuğla minareli ve taş minberli bir yapıdır. Pandantifli geçişleri bulunan kasnaklı kubbe 11.50 m. çapındadır. Orta da üç kubbeyle örtülü iki sütunlu son cemaat revakı, iki yanda aynalı tonoz örtülü bölümleriyle yapıdan taşmaktadır. Güney ve yan duvarları sağır olan bu taşmalar, o devrin zâviyeli camilerine yakın bir tasarımın deneme ürünü olarak değerlendirilebilir. Dış yüzlerde, pencerelerin sivri kemerli alınlıkları içinde, minarede olduğu gibi tuğlaların çeşitli şekillerde dizilmeleriyle elde edilmiş süslemeler bulunmaktadır. Biri mihrap gibi sade bir işçilikle meydana getirilmiş olan cümle kapısının, diğeri doğuya açılan yan kapının üzerinde yer alan iki inşaat kitabesi 915 tarihini taşımaktadır.

1970 yılında cami ile kuzeyindeki avlu, Gediz depremi adıyla bilinen büyük depremden hemen sonra restorasyon kaidelerine oldukça uygun biçimde önemli bir onarım görmüş ve bu arada kiremit örtülü kubbe de kurşunla kaplanmıştır. Bugün mevcut olmayan medrese ile sıbyan mektebinin avluda yer aldıkları bilinmektedir.

Ahmed Paşa Külliyesi - Topkapı/İstanbul

Ahmed Paşa Camii - Lefkoşa/ Kuzey Kıbrıs Cumhuriyeti

BİBLİYOGRAFYA :

Uzunçarşılı, *Kütahya Şehri*, İstanbul 1932, s. 117; H. Güner, *Kütahya Camileri*, Kütahya 1964, s. 29; Mustafa Çetin Varlık, *XVI. Yüzyılda Kütahya Sancağı* (doçentlik tezi, 1980), Atatürk Üniv. Fen-Ed. Fak.; Ara Altun, "Kütahya'nın Türk Devri Mimarisi, Bir Deneme", *Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılına Armağan*, Kütahya, İstanbul 1981-82, s. 247-253.

ARA ALTUN

AHMED PAŞA CAMİİ

Lefkoşa'da
XVI. yüzyıla ait cami.

Camiin bânisi Arap lakabıyla tanınan Ahmed Paşa, XVI. yüzyılda yaşadığına ve Kıbrıs fethine katıldığına göre, caminin de aynı yüzyıl içinde inşa edilmiş olması gerekir. Ayvansarayî *Hadikatü'l-cevâmi'*de, İstanbul'da Fındıklı'daki bir çeşmenin Arap Ahmed Paşa Vakfı olarak 983'te (1575-76) yaptırıldığını bildirirken, *Vefeyât-ı Selâtin*'de muhtemelen bir hata sonucu, Arap Ahmed Paşa'nın 966 (1558-59) tarihinde öldüğünü kaydetmektedir.

Lefkoşa'deki cami çeşitli tamirler görmüş ise de esas mimarisi bellidir. Ca-

mi muntazam yontulmuş kesme taşlardan yapılmış bir son cemaat yerini takip eden kubbeli bir harim mekânından ibarettir. İçten ve dıştan payandalarla takviye edilmiş duvarlar bir kare meydana getirirler. Bu kareden, dıştan sekizgen kasnaklı ve 6 m. kadar çapında olan kubbe yuvarlağına geçiş, içeride köşelerde dört tromp ile sağlanmıştı. Minare de şerefe çıkmalarındaki mukarnasları ile Türk mimarisinin klasik devresine işaret eder. Ahmed Paşa Camii Kıbrıs'ta Türk mimarisinin en başta gelen örneklerinden biridir. Caminin kurucusu Ahmed Paşa'nın İstanbul'da Fındıklı'da bir yalısının bulunduğu, türbesinin de hemen bu yalının bitişiğinde olduğu bilinmektedir. Bugün Mimar Sinan Üniversitesi (eski Güzel Sanatlar Akademisi) önündeki bahçenin yerinde bulunan bu türbe ile Ahmed Paşa'nın çeşmesi ve zevcesinin vakfı olan Hatuniye Camii ile tekkisi, 1955'teki istismlâkeler sırasında yıkılmış ve ortadan kaldırılmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Ayvansarayî, *Hadikatü'l-cevâmi'*, II, s. 78-80; a.m.f., *Vefeyât-ı Selâtin*, s. 38; G. Jeffery, *A Description of the Historic Monuments of Cyprus*, Kıbrıs 1918, s. 55; Oktay Aslanapa, *Kıbrıs'ta Türk Eserleri*, İstanbul 1975, s. 6.

SEMAVİ EVİCE

AHMED PAŞA KÜLLİYESİ

XVI. yüzyılda İstanbul'da Topkapı'da inşa edilen cami, medrese, sıbyan mektebi, çeşme ve türbeden meydana gelen külliye.

Kanûnî Sultan Süleyman devrinde sadrazamlığa kadar yükselen Kara Ahmed Paşa tarafından yaptırılmasına başlanmış, ancak Hürrem Sultan ile kızı Mihrişah Sultan ve Rüstem Paşa'nın